

ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΔΙΑΚΡΑΤΙΚΟΥ-ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Σωτήρης Ν. Καμενόπουλος

Διπλ. Μηχανικός Παραγωγής & Διοίκησης Πολυτεχνείου Κρήτης (M.Eng.).

Μέλος Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος (ΤΕΕ)

e-mail: safetykamen@yahoo.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ:

Η Μεσόγειος «βρέχει» συνολικά 19 χώρες με συνολικό πληθυσμό πάνω από 430 εκατομμύρια κατοίκους και εργατικό δυναμικό που ξεπερνά τα 184 εκατομμύρια εργαζόμενους. Οι πολιτισμικές ομοιότητες και διαφορές των λαών της Μεσογείου είναι αρκετές. Η ύπαρξη δεκάδων διαφορετικών θρησκειών και φυλών που υπάρχουν στην περιοχή της Μεσογείου είναι πηγή διαφορετικότητας, ομορφιάς και συγκρούσεων. Η διαφορετικότητα αυτή συντελεί στον διαφορετικό τρόπο αντίληψης και συμπεριφοράς των Μεσογειακών λαών σε πολλούς τομείς και κοινές δραστηριότητες. Η συνεργασία των Μεσογειακών χωρών υπό το πρίσμα της Υγείας και Ασφάλειας Εργασίας ίσως να μην θεωρείται ικανοποιητική. Παράλληλα, στην Ε.Ε υπάρχουν αρκετοί οικονομικοί μετανάστες προερχόμενοι από τις Μεσογειακές χώρες. Ένας σημαντικός παράγοντας επίλυσης του ασφαλιστικού προβλήματος, τόσο στην ΕΕ όσο και στη χώρα μας, είναι το υψηλό κοινωνικό κόστος Υγείας και Ασφάλειας Εργασίας. Η ανάγκη για την αντιμετώπιση των παραπάνω κοινωνικών-οικονομικών θεμάτων, ιδιαίτερα στη σημερινή πανευρωπαϊκή δημοσιοοικονομική κρίση είναι μεγάλη. Η δημιουργία ενός διακρατικού-διεθνούς Μεσογειακού οργανισμού για την Υγεία και Ασφάλεια της Εργασίας θα βοηθούσε στη χάραξη κοινής κουλτούρας, αντίληψης και στρατηγικής σε θέματα Υγείας και Ασφάλειας Εργασίας μεταξύ των Ευρωπαϊκών χωρών και των λαών της Μεσογείου. Επίσης θα συνέβαλλε στη περαιτέρω μείωση των εργατικών ατυχημάτων και επαγγελματικών ασθενειών στις Μεσογειακές χώρες και στις ομάδες πληθυσμού των οικονομικών μεταναστών στην Ε.Ε που προέρχονται από αυτές τις χώρες.

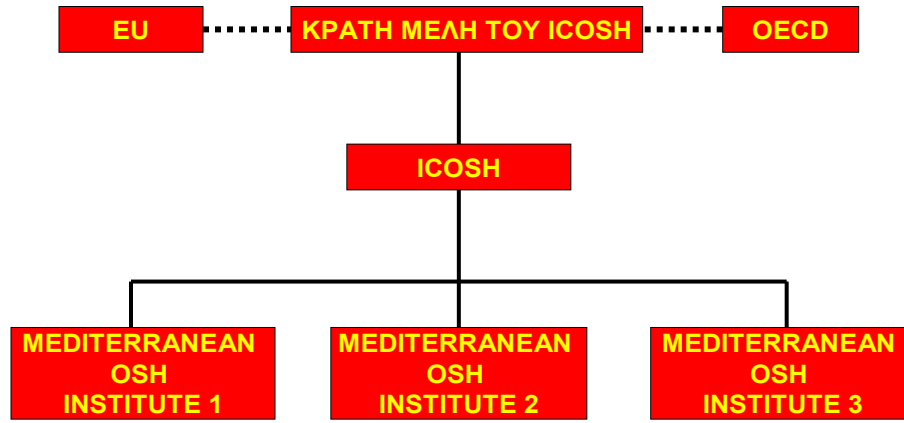
Είναι ιστορικά αποδεδειγμένο ότι η επιστήμη της Υγείας και Ασφάλειας Εργασίας (Υ&ΑΕ), όπως και τόσες άλλες επιστήμες, πρωτοεμφανίστηκαν στα αρχαία χρόνια στην λεκάνη της Μεσογείου. Οι Αρχαίοι Αιγύπτιοι είναι, ίσως, ο πρώτος λαός ο οποίος ενδιαφέρθηκε για την Υ&ΑΕ. Αρχαιολογικά ευρήματα από το 3000 π.Χ. δείχνουν ότι όχι μόνο γνώριζαν τους κινδύνους από τις αναθυμιάσεις που προκαλούνταν από την επεξεργασία του χρυσού και του ασημιού, αλλά διέθεταν και εγχειρίδια πρώτων βοηθειών σε περίπτωση ατυχημάτων. Ο Χαμουραμπή, το 2000 π.Χ., είχε εγκαθιδρύσει ένα σύστημα χρηματικής αποζημίωσης εργατικού ατυχήματος σύμφωνα με το οποίο ο ιδιοκτήτης έπρεπε να αποζημιώσει τον εργαζόμενο ή να πληρώσει τα έξοδα νοσηλείας του. Ο Ραμσή, το 1500 π.Χ., είχε προσλάβει γιατρό ειδικά για τους κυνηγούς θηραμάτων. Στην Ελλάδα, ο Ιπποκράτης από το 400 π.Χ. είχε διαπιστώσει το αναπνευστικό πρόβλημα που αντιμετώπιζαν οι εργάτες κοπής πέτρας από τις σκόνες. Ο Νίκανδρος τον 2ο αιώνα π.Χ. παρατήρησε τη σχέση μεταξύ της έκθεσης στο μόλυβδο και της παρουσίας διάφορων συμπτωμάτων όπως η ωχρότητα, η δυσκοιλιότητα, οι κωλικοί και η παράλυση. Στα νεώτερα χρόνια, σε μία άλλη Μεσογειακή χώρα, στην Ιταλία, ο Bernardino Ramazzini με την εργασία του “*De morbis artificum diatriba (Diseases of Workers)*” το 1690 έθεσε τα θεμέλια για την περαιτέρω ανάπτυξη της επιστήμης της Υγιεινής και Ασφάλειας Εργασίας.

Η Μεσόγειος «βρέχει» συνολικά 19 χώρες, ήτοι: Αίγυπτος, Αλβανία, Αλγερία, Γαλλία, Ελλάδα, Ισπανία, Ισραήλ, Ιταλία, Κροατία, Κύπρος, Λίβανος, Λιβύη, Μάλτα, Μαρόκο, Μαυροβούνιο, Σλοβενία, Συρία, Τυνησία και Τουρκία, με συνολικό πληθυσμό πάνω από 430 εκατομμύρια κατοίκους και εργατικό δυναμικό που ξεπερνά τα 184 εκατομμύρια εργαζόμενους. Οι πολιτισμικές ομοιότητες και διαφορές των λαών της Μεσογείου είναι αρκετές, καθώς στη Μεσόγειο συναντώνται επί αιώνες τρεις πολιτισμοί (Αραβικός, Δυτικοευρωπαϊκός και Ελληνικός) οι οποίοι ανταλλάσσουν διαρκώς πολιτισμικά στοιχεία μεταξύ τους. Η ύπαρξη δεκάδων διαφορετικών θρησκειών και φυλών που υπάρχουν στην περιοχή της Μεσογείου είναι πηγή διαφορετικότητας, ομορφιάς και συγκρούσεων. Παράδειγμα, στο Λίβανο υπάρχουν τουλάχιστον 15 διαφορετικές θρησκευτικές αιρέσεις (Μουσουλμάνοι: Σίιτες, Σούννοι, Δρούζοι, Ισμαηλίτες, Αλαουίτες. Χριστιανοί: Μαρονίτες Καθολικοί, Ελληνορθόδοξοι, Μελκίτες Καθολικοί, Αρμένιοι Ορθόδοξοι, Σύριοι Καθολικοί, Σύριοι Ορθόδοξοι, Αρμένιοι Καθολικοί, Ρωμαιοκαθολικοί, Κόπτες, Προτεστάντες).

Η διαφορετικότητα αυτή συντελεί στο διαφορετικό τρόπο αντίληψης και συμπεριφοράς των Μεσογειακών λαών σε πολλούς τομείς και κοινές δραστηριότητες. Μερικές από τις κοινές οικονομικές δραστηριότητες που αναπτύσσονται στη λεκάνη της Μεσογείου είναι ο τουρισμός, το λιαν εμπόριο, η ενέργεια, οι τηλεπικοινωνίες, η βιομηχανία, η γεωργία, η αλιεία, η ναυτιλία και οι κατασκευές. Η συνεργασία των Μεσογειακών χωρών υπό το πρίσμα της Υ&ΑΕ ίσως να μην θεωρείται ικανοποιητική. Η διαφορά στην τεχνογνωσία, συναντίληψη, στην κουλτούρα και στον τρόπο αντιμετώπισης θεμάτων σχετικών με την Υ&ΑΕ μεταξύ των χωρών μελών της Ε.Ε και των Μεσογειακών χωρών είναι υπαρκτή. Παράλληλα, στην Ε.Ε υπάρχουν αρκετοί οικονομικοί μετανάστες προερχόμενοι από τις Μεσογειακές χώρες και οι οποίοι δεν διαθέτουν κοινή κουλτούρα για την Υ&ΑΕ (Safety Culture). Είναι γεγονός αδιαμφισβήτητο, ότι αυτή η ομάδα εργαζόμενων διατρέχει τους περισσότερους επαγγελματικούς κινδύνους με αποτέλεσμα την αύξηση του κοινωνικού κόστους ασφάλισης με ό,τι αυτό συνεπάγεται για όλους τους εργαζόμενους, τις επιχειρήσεις και την Οικονομία της Ε.Ε. Ένας σημαντικός παράγοντας επίλυσης του ασφαλιστικού προβλήματος, τόσο στην ΕΕ όσο και στη χώρα μας, είναι το υψηλό κοινωνικό κόστος Υ&ΑΕ. Το συνολικό ποσό των κοινωνικών δαπανών της χώρας μας εκτιμάται περίπου στο 2.5% επί του ΑΕΠ. Σε αυτές περιλαμβάνονται οι δαπάνες για «άδειες ασθένειας με αποδοχές», για «συντάξεις αναπηρίας» και «δαπάνες για την αποκατάσταση». Ένα σημαντικό μέρος αυτών των δαπανών αφορά την Υ&ΑΕ. Η πολιτική πρόληψης προφανώς θα οδηγούσε σε περιορισμό των εν λόγω δημόσιων δαπανών.

Η ανάγκη για την αντιμετώπιση των παραπάνω κοινωνικών-οικονομικών θεμάτων, ιδιαίτερα στη σημερινή πανευρωπαϊκή δημοσιοοικονομική κρίση, είναι επιβεβλημένη και οι ευθύνες της Ε.Ε. μεγάλες. Η δημιουργία ενός διακρατικού-διεθνούς Μεσογειακού Οργανισμού για την Υγεία και Ασφάλεια της Εργασίας με διεθνή επωνυμία **International Centre for the Occupational Safety and Health (ICOSH)** και **έδρα τα Χανιά** θα βοηθούσε στη χάραξη κοινής κουλτούρας, αντίληψης και στρατηγικής σε θέματα Υ&ΑΕ μεταξύ των Ευρωπαϊκών χωρών και των λαών της Μεσογείου. Ο εν λόγω οργανισμός θα μπορούσε να μεριμνήσει στην ίδρυση και συντήρηση μικρού αριθμού **Μεσογειακών Ινστιτούτων Υγείας και Ασφάλειας Εργασίας** σε

ισάριθμες Μεσογειακές πόλεις (Mediterranean Institutes for Occupational Safety and Health – MIOSH), Σχήμα 1.

Σχήμα 1. Σχηματική αναπαράσταση για τη δομή του προτεινόμενου οργανισμού

Οι **τρεις βασικοί σκοποί** του προταθέντος Οργανισμού θα πρέπει να είναι: η Έρευνα, η Εκπαίδευση και η Συνεργασία σε θέματα Υ&ΑΕ στις Μεσογειακές χώρες.

Στρατηγικός στόχος του οργανισμού θα πρέπει να είναι η μείωση των εργατικών ατυχημάτων και επαγγελματικών ασθενειών στις Μεσογειακές χώρες και στις ομάδες πληθυσμού των οικονομικών μεταναστών στην Ε.Ε που προέρχονται από αυτές τις χώρες.

Η Κρήτη, και ειδικότερα τα Χανιά, αποτελούν ιστορικά, γεωγραφικά και πρακτικά το ιδανικότερο σημείο για την εγκατάσταση του προταθέντος Οργανισμού καθώς αυτά βρίσκονται στην καρδιά της Μεσογείου, διαθέτουν απαραίτητες υποστηρικτικές υποδομές και ταυτόχρονα είναι πόλη υποδοχής οικονομικών μεταναστών από τις Μεσογειακές χώρες.

Πιο αναλυτικά:

Σκοπός του προτεινόμενου Μεσογειακού Οργανισμού Υ&ΑΕ:

α) Η χάραξη κοινής Μεσογειακής πολιτικής, αντίληψης και κουλτούρας στα θέματα Υ&ΑΕ με απώτερο σκοπό τη σταδιακή μείωση των ατυχημάτων και επαγγελματικών ασθενειών στους χώρους εργασίας και τη μείωση του ασφαλιστικού κόστους στις Μεσογειακές χώρες και κατ'επέκταση στην Ε.Ε.

β) Η παραγωγή Επιστημονικής Έρευνας **σε μεταπτυχιακό επίπεδο** σχετική με τις συνθήκες Υ&ΑΕ στους χώρους εργασίας των Μεσογειακών χωρών,

γ) Η παροχή εκπαίδευσης μέσω ειδικών προγραμμάτων σε: εκπαιδευτές («Train the Trainer Program») προερχόμενους από τις Μεσογειακές χώρες, δημόσιους λειτουργούς προερχόμενους από τις Μεσογειακές χώρες, τρίτους-ενδιαφερόμενους μέσω σεμιναρίων (short courses),

δ) Ο εντοπισμός, η καταγραφή, η επεξεργασία, η ανάλυση και έρευνα των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι εργαζόμενοι στη Μεσόγειο,

ε) Η διερεύνηση και αντιμετώπιση των προβλημάτων που προκύπτουν από την ραγδαία αλλαγή του ευρύτερου εργασιακού περιβάλλοντος στη Μεσόγειο,

στ) Η μελέτη πιθανών επιπτώσεων στην υγεία των εργαζομένων και μεθόδων πρόληψης του επαγγελματικού κινδύνου στη Μεσόγειο.

Χρηματοδότηση: Η χρηματοδότηση του εν λόγω Οργανισμού θα μπορούσε να είναι τετραμερής, ήτοι: Ευρωπαϊκά προγράμματα, κρατικές επιχορηγήσεις των Μεσογειακών χωρών, ιδιωτικά κεφάλαια (π.χ. χορηγίες) και ίδια κεφάλαια των προτεινόμενων Ινστιτούτων και του Οργανισμού (π.χ. επιστημονικές εκδόσεις, δίδακτρα σε περίπτωση διεξαγωγής σεμιναρίων κλπ.).

Συντονισμός-Ανάληψη πρωτοβουλίας: Ο συντονισμός των όλων προσπαθειών θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί σε διακρατικό Μεσογειακό επίπεδο από τα αντίστοιχα Υπουργεία Απασχόλησης (Εργασίας), Εξωτερικών, και Οικονομικών. Η χώρα μας, κατά την προσωπική μου άποψη, πρέπει να δείξει ιδιαίτερη ευαισθησία και ταχύτατη δράση σε αυτό το ζήτημα. Άλλωστε, είναι ευρύτερα αποδεκτό, πώς η εξωτερική πολιτική μίας χώρας, και **ιδιαίτερα υπό τις παρούσες συνθήκες στην ευαίσθητη περιοχή της Μεσογείου**, δεν καθορίζεται μόνο από πολιτικές, διπλωματικές, αμυντικές ή εμπορικές συνιστώσες, αλλά και από τις σχέσεις μεταξύ των εργαζομένων και τα κοινά εργασιακά-οικονομικά θέματα.

Η **ανάληψη πρωτοβουλίας θα μπορούσε να ξεκινήσει από Ελληνικής πλευράς μέσα από τις διαδικασίες που προβλέπει ο Οργανισμός για την Οικονομική Συνεργασία και Ανάπτυξη-ΟΟΣΑ (OECD-Organization for Economic Cooperation and Development) και σε συνεργασία με την ΕΕ (Σχήμα 1).**

Τα οφέλη:

Τα οφέλη που θα προκύψουν από μία τέτοια προοπτική ευρύτερης διακρατικής συνεργασίας των Μεσογειακών χωρών σε θέματα Υ&ΑΕ είναι:

α) Η καλύτερη εξυπηρέτηση των Εθνικών μας συμφερόντων στην περιοχή της Μεσογείου **ιδιαίτερα υπό τις παρούσες συνθήκες όπου η Τουρκία προσπαθεί να αναβαθμίσει το ρόλο της σε ηγετικό-περιφερειακό επίπεδο.**

β) Η ενδυνάμωση και περαιτέρω σύσφιξη σχέσεων μεταξύ των Μεσογειακών χωρών μέσω της ανάπτυξης κοινής κουλτούρας Υ&ΑΕ (Safety Culture) στους χώρους εργασίας.

γ) Κοινή αντιμετώπιση στα προγράμματα πρόληψης επαγγελματικού κινδύνου και στις εργασιακές σχέσεις στο πολυεθνικό σφουγγάρι της Μεσογείου.

δ) Η βελτίωση του επιπέδου εκπαίδευσης των εργαζομένων στη λεκάνη της Μεσογείου σε θέματα που αφορούν την Υ&ΑΕ.

ε) Η μακροπρόθεσμη μείωση του κοινωνικού-ασφαλιστικού κόστους που συνδέεται άμεσα με τα επαγγελματικά ατυχήματα/ασθένειες σε Ευρωπαϊκό και Μεσογειακό επίπεδο.

στ) Η προστασία του ευαίσθητου φυσικού και ζωϊκού περιβάλλοντος της Μεσογείου μέσα από την πρόληψη μεγάλων οικολογικών καταστροφών οι οποίες θα μπορούσαν να προκύψουν ως αποτέλεσμα έλλειψης κοινών μέτρων και διαδικασιών Υ&ΑΕ (π.χ. μεγάλη οικολογική καταστροφή στον κόλπο του Μεξικού 2010, θαλάσσιες έρευνες για πετρέλαιο στη Μεσόγειο).

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Σαν **υπόδειγμα-«πιλότος»** για την ίδρυση του προταθέντος Οργανισμού θα μπορούσε να αποτελέσει ο διακρατικός Μεσογειακός Οργανισμός CIHEAM (International Center for Advanced Mediterranean Agronomic Studies),

(<http://www.ciheam.org/index.php>) ο οποίος έχει έδρα τη Γαλλία. Ο CIHEAM ιδρύθηκε το 1962 ως αποτέλεσμα συμφωνίας του Οργανισμού για την Οικονομική Συνεργασία και Ανάπτυξη-ΟΟΣΑ (OECD-Organization for Economic Cooperation and Development) και του Συμβουλίου της Ευρώπης. Αντικείμενο του εν λόγω Οργανισμού είναι τα αγροτικά ζητήματα στη λεκάνη της Μεσογείου. Στον CIHEAM υπάγονται διοικητικά τέσσερα (4) Μεσογειακά Αγρονομικά Ινστιτούτα σε ισάριθμες Μεσογειακές πόλεις.